

ต้นทุนกิจกรรมการบริการคัดกรองโรคเรื้อรังในร้านยา อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี*

Activity-Based Costing of Chronic Disease Screening Services in Community Pharmacy, Mueang District, Pathum Thani Province*

นฤชยา กณนาพันธุ์**

นิลวรรณ อยู่รักเกียรติ***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อวิเคราะห์ต้นทุนของบริการคัดกรองโรคเรื้อรังในร้านยา อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา โดยวิธีต้นทุนกิจกรรม เก็บข้อมูลระหว่างเดือนมกราคม ถึง เดือนมีนาคม พ.ศ. 2559 มีร้านยาเข้าร่วมการศึกษาทั้งหมด 8 ร้าน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม และแบบเก็บข้อมูลต้นทุน

ผลการศึกษา พบว่า กิจกรรมวัดระดับน้ำตาลในเลือดที่ปลายนิ้ว เป็นกิจกรรมที่มีต้นทุนมากที่สุด 41.18 บาท รองลงมา คือ กิจกรรมการซักประวัติและการสำรวจข้อมูลสุขภาพเบื้องต้น และกิจกรรมการให้คำปรึกษาโรคความดันโลหิตสูง 31.31 และ 28.68 บาท ตามลำดับ สำหรับกิจกรรมอื่น ๆ ได้แก่ กิจกรรมการให้คำปรึกษาโรคเบาหวาน กิจกรรมวัดความดันโลหิต และกิจกรรมการส่งต่อผู้ป่วย มีต้นทุนรวมต่อการทำกิจกรรม 1 ครั้ง 27.75, 20.69 และ 20.25 บาท ตามลำดับ มีต้นทุนค่าวัสดุเป็นสัดส่วนสูงที่สุด โดยมีสัดส่วนต้นทุนค่าแรง : ต้นทุนค่าวัสดุ : ต้นทุนค่าลงทุน เท่ากับ 35.44 : 59.35 : 5.21

คำสำคัญ : ต้นทุนกิจกรรม บริการคัดกรองโรค ต้นทุน

*วิทยานิพนธ์หลักสูตรเภสัชศาสตรมหาบัณฑิต คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

**มหาวิทยาลัยหลักสูตรเภสัชศาสตรมหาบัณฑิต คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

***ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

Abstract

This study aimed to analyze an activity-based costing of chronic disease screening services of pharmacies around Meuang district, Pathum Thani province. This was a descriptive study by using activities-based costing method. The data were collected from January 2016 to March 2016 from 8 community pharmacies. The survey questionnaires and data collected forms were used as the research tools in this study.

From the analysis by an activity-based costing, it was found that the largest amount of cost was the activity of fingertip blood glucose levels (41.18 baht), followed by the activity of taking the present history and primary physical examination (31.31 bath) and the activity of hypertension counseling (28.68 baht), respectively. The other activities such as diabetes counseling, blood pressure monitoring and patient transfer were 27.75, 20.69 and 20.25 baht, respectively. The higher proportion was a material cost. The ratio of labor cost: material cost: capital cost was equal to 35.44: 59.35: 5.21.

Keywords : Activity-based costing, screening services, cost

บทนำ

รายงานสถิติสุขภาพทั่วโลกปี พ.ศ. 2555 ขององค์การอนามัยโลก พบว่า สภาวะความเป็นอยู่ และวิถีชีวิตที่เปลี่ยนไป ทำให้กลุ่มผู้ป่วยโรคไม่ติดต่อเรื้อรังมีจำนวนเพิ่มขึ้น (World Health Statistics. 2012 : Online) โดยเมื่อปี พ.ศ. 2552 รายงานการสำรวจสุขภาพประชากรไทยโดยการตรวจร่างกาย ครั้งที่ 4 พ.ศ. 2551-2552 พบว่า ความชุกของโรคเบาหวานในประชากรไทยที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 6.9 และ 1 ใน 3 ของผู้ที่เป็นโรคเบาหวานไม่เคยได้รับการวินิจฉัยว่าเป็นโรคเบาหวานมาก่อน โดยมีผู้ที่ได้รับการวินิจฉัยว่าเป็นเบาหวานแต่ไม่ได้รับการรักษาคิดเป็นร้อยละ 3.3 สำหรับโรคความดันโลหิตสูง พบว่า ความชุก

ของโรคความดันโลหิตสูงในประชากรไทยที่มีอายุ 15 ปี ขึ้นไป มีร้อยละ 21.4 การที่ผู้ป่วยส่วนใหญ่ไม่สามารถควบคุมโรคเบาหวานและความดันโลหิตสูงให้อยู่ในเกณฑ์ที่เหมาะสม ส่งผลให้เกิดภาวะแทรกซ้อนต่าง ๆ ตามมา (วิชัย เอกพลากร. 2553) ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลจากสำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข ที่พบว่าเมื่อปี พ.ศ. 2556 มีจำนวนผู้ป่วยในด้วยโรคเบาหวานทั่วประเทศ เท่ากับ 698,720 ราย มีอัตราของผู้เสียชีวิตจากโรคเบาหวาน 15 ราย ต่อประชากรแสนราย และจำนวนผู้ป่วยใน ด้วยโรคความดันโลหิตสูงทั่วประเทศ เท่ากับ 1,047,979 ราย มีอัตราของผู้เสียชีวิตจากโรคความดันโลหิตสูง 8 รายต่อประชากรแสนราย ซึ่งมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมา (ศรีเพ็ญ สวัสดิตมิงค. 2557 :

Online) จากภาวะแทรกซ้อนของโรคเบาหวาน และโรคความดันโลหิตสูงนี้ ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของผู้ป่วยและค่าใช้จ่ายด้านสาธารณสุขที่เพิ่มขึ้น ทำให้ภาคส่วนของรัฐได้ตระหนักถึงความสำคัญในการป้องกัน ลด หรือชะลอการเจ็บป่วยจากโรคเบาหวานและโรคความดันโลหิตสูง ดังนั้น การคัดกรองผู้ป่วยโรคเรื้อรังให้ได้รับการดูแลรักษาตามแนวทางปฏิบัติ จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะช่วยป้องกันและชะลอการเกิดโรคดังกล่าว และยังเป็นการลดภาระค่าใช้จ่ายในการรักษาภาวะแทรกซ้อนที่อาจเกิดขึ้น และเพิ่มคุณภาพชีวิตของประชากร ซึ่งการคัดกรองจะประสบความสำเร็จได้ต้องอาศัยบุคลากรสาธารณสุขเข้ามาร่วมด้วย เกสัชกรประจำร้านยาจัดว่าเป็นหนึ่งในทีมบุคลากรสาธารณสุขที่อยู่ใกล้ชิดกับชุมชนจากการที่ร้านยามีการกระจายตัวอยู่ในพื้นที่ต่าง ๆ เป็นสถานบริการสาธารณสุขที่ประชาชนสามารถเข้าถึงได้ง่าย ดังนั้น ร้านยาจึงเป็นหน่วยบริการที่มีศักยภาพในการคัดกรองโรค อย่างไรก็ตาม ในการคัดกรองผู้ป่วยโรคเรื้อรังโดยเภสัชกรชุมชนนั้นมีต้นทุนและค่าใช้จ่ายในมุมมองของผู้ให้บริการ (Provider)

ดังนั้น การวิจัยครั้งนี้ จึงทำการวิเคราะห์ต้นทุนของบริการคัดกรองโรคเรื้อรังในร้านยาอำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี โดยศึกษาต้นทุนการให้บริการคัดกรองโรคเรื้อรังเฉพาะโรคเบาหวานและโรคความดันโลหิตสูงในร้านยาที่มีเภสัชกรอยู่ประจำตลอดเวลาทำการ ซึ่งผลการศึกษานี้ ทำให้ทราบถึงต้นทุนที่เกิดจากการให้บริการ และสามารถนำผลการศึกษาที่ได้เป็นข้อมูลพื้นฐานเสนอต่อหน่วยงานหรือองค์กร

ประกันสุขภาพเพื่อพิจารณาการจ่ายค่าตอบแทนให้แก่ร้านยาที่ให้บริการคัดกรองโรคเรื้อรังต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อวิเคราะห์ต้นทุนของบริการคัดกรองโรคเรื้อรังในร้านยา อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลต้นทุนของบริการคัดกรองโรคเรื้อรังในร้านยาโดยวิธีต้นทุนกิจกรรม เก็บข้อมูลโดยใช้เครื่องมือ คือ แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปและแบบเก็บข้อมูลต้นทุนจากเภสัชกรชุมชนในร้านยาที่ให้บริการคัดกรองโรคเรื้อรัง วิเคราะห์ต้นทุนในมุมมองของผู้ให้บริการ โดยไม่คำนึงถึงค่าใช้จ่ายอื่น ๆ หรือค่าเสียโอกาสของผู้ป่วยหรือผลกระทบต่อสังคมจากการเจ็บป่วย โดยศึกษาในอำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ตั้งแต่วันที่ 8 มกราคม พ.ศ. 2559 ถึง วันที่ 8 มีนาคม พ.ศ. 2559 รวมระยะเวลา 2 เดือน

กิจกรรมการให้บริการคัดกรองโรคเรื้อรังในร้านยา ประกอบด้วย กิจกรรมการซักประวัติและการสำรวจข้อมูลสุขภาพเบื้องต้น กิจกรรมการให้คำปรึกษาโรคความดันโลหิตสูง กิจกรรมการวัดความดันโลหิต กิจกรรมการให้คำปรึกษาโรคเบาหวาน กิจกรรมการวัดระดับน้ำตาลในเลือด และกิจกรรมการส่งต่อผู้ป่วย

ตัวหลักต้นทุนทรัพยากร (Resource Driver) ปัจจัยที่นำมาใช้เป็นตัวกำหนดสัดส่วนต้นทุนทรัพยากรต่างๆเข้าสู่กิจกรรม โดยการระบุ

ต้นทุนตามมูลค่าที่ใช้ในแต่ละกิจกรรม ดังนี้

- ต้นทุนค่าแรงของเภสัชกร ตัวหลักต้นทุนทรัพยากร คือ รายได้ของเภสัชกร (บาท)
- ต้นทุนค่าวัสดุสิ้นเปลือง ตัวหลักต้นทุนทรัพยากร คือ ราคาวัสดุและอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำกิจกรรม (บาท)
- ต้นทุนค่าสาธารณูปโภค ตัวหลักต้นทุนทรัพยากร คือ ค่าไฟฟ้า (บาท) และพื้นที่ (ตารางเมตร)
- ต้นทุนอาคารสิ่งก่อสร้าง ตัวหลักต้นทุนทรัพยากร คือ ราคาซื้อของอาคารสิ่งก่อสร้างเริ่มต้น (บาท)
- ต้นทุนเครื่องมือแพทย์ ตัวหลักต้นทุนทรัพยากร คือ ราคาซื้อของเครื่องมือแพทย์เริ่มต้น (บาท)

ตัวหลักต้นทุนกิจกรรม (Activity Driver)

ปัจจัยที่ใช้ในการกำหนดสัดส่วนการใช้กิจกรรมต่าง ๆ เป็นการปันส่วนต้นทุนกิจกรรมเข้าสู่ผลผลิต โดยพิจารณาความสัมพันธ์ที่เป็นเหตุเป็นผล ดังนี้ : กิจกรรมซักประวัติและการสำรวจข้อมูลสุขภาพเบื้องต้น กิจกรรมวัดความดันโลหิต และกิจกรรมการวัดระดับน้ำตาลในเลือด มีตัวหลักต้นทุนกิจกรรมคือ เวลาที่ใช้บริการของ เภสัชกร (นาฬิกา) พื้นที่ที่ใช้ในการทำกิจกรรม (ตารางเมตร) ค่าเสื่อมราคาเครื่องมือแพทย์ (บาท) ปริมาณกิจกรรม (ครั้ง) สำหรับกิจกรรมการให้คำปรึกษาโรคความดันโลหิตสูง กิจกรรมการให้คำปรึกษาโรคเบาหวานและกิจกรรมการส่งต่อผู้ป่วย มีตัวหลักต้นทุนกิจกรรมคือ เวลาที่ใช้บริการของเภสัชกร (นาฬิกา) พื้นที่ที่ใช้ในการทำกิจกรรม(ตารางเมตร) และปริมาณกิจกรรม (ครั้ง)

กลุ่มตัวอย่าง คือ

ร้านยาที่ให้บริการคัดกรองโรคเรื้อรัง ในอำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ที่ยินดีเข้าร่วมการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

3 ชนิด คือ 1) แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลทั่วไปของร้านยา 2) แบบเก็บรวบรวมข้อมูลต้นทุน ได้แก่ ต้นทุนค่าแรง ค่าวัสดุ ค่าลงทุน สัดส่วนเวลาและรายละเอียดกิจกรรม 3) นาฬิกาจับเวลา

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่รวบรวมได้ นำไปบันทึกข้อมูล และประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนา (descriptive statistics) คือ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และคำนวณต้นทุนกิจกรรม ดังสมการ

ต้นทุนต่อกิจกรรมในการคัดกรองโรคเรื้อรัง = ต้นทุนค่าแรง + ต้นทุนค่าวัสดุ + ต้นทุนค่าลงทุน

การรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรม
การวิจัยในมนุษย์ คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยนเรศวร รับรองการ

ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ตามเลขที่โครงการ 537/58 เมื่อวันที่ 4 พฤศจิกายน 2558 ประเภทการรับรองแบบเร่งรัด (expedited review)

ผลการวิจัย

จากแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปและข้อมูลการให้บริการคัดกรองโรคเรื้อรังในร้านยา พบว่าร้านยาจำนวน 8 ร้าน เป็นร้านยาเดี่ยว 7 ร้าน และร้านยาสาขา 1 ร้าน มีเงินเดือนเภสัชกรประจำร้านเฉลี่ย 26,000.00 บาทต่อเดือน ส่วนใหญ่ได้รับเฉพาะเงินเดือนเท่านั้น มีเพียง 1 ร้าน (ร้อยละ 12.50) ที่ได้รับทั้งเงินเดือนและเงินค่าวิชาชีพ โดยไม่มีเภสัชกรร้านใดเลยที่ได้รับสวัสดิการอื่นๆ ที่จ่ายอยู่ในรูปของตัวเงิน (ร้อยละ 100.00) ร้านยาส่วนใหญ่จะเปิดเฉพาะวันจันทร์ - เสาร์ จำนวน 4 ร้าน (ร้อยละ 50.00) รองลงมา

คือ เปิดทำการทุกวัน (จันทร์ - อาทิตย์) จำนวน 3 ร้าน (ร้อยละ 37.50) และน้อยสุด คือ เปิดเฉพาะวันจันทร์ - ศุกร์ จำนวน 1 ร้าน (ร้อยละ 12.50) มีเวลาปฏิบัติการของเภสัชกร (จันทร์ - อาทิตย์) เฉลี่ย 10.75 ชั่วโมงต่อวัน และพบว่าส่วนใหญ่เป็นอาคารของตนเอง จำนวน 7 ร้าน (ร้อยละ 87.50) เป็นอาคารเช่า จำนวน 1 ร้าน (ร้อยละ 12.50) โดยทุกร้านเป็นอาคารพาณิชย์ มีทั้งหมด 4 ชั้น (ร้อยละ 100.00) โดยมีร้านยาที่เป็นอาคารพาณิชย์ 1 คูหา จำนวน 5 ร้าน (ร้อยละ 62.50) และร้านยาที่เป็นอาคารพาณิชย์ 2 คูหา จำนวน 3 ร้าน (ร้อยละ 37.50) มีพื้นที่ใช้สอยเฉลี่ย 55.20 ตารางเมตร แสดงดังตาราง 1

ตาราง 1 แสดงข้อมูลทั่วไปของร้านยา (n = 8)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
1. เงินเดือน (บาทต่อเดือน)		
- ค่าเฉลี่ยเงินเดือนของเภสัชกรต่อเดือน ($\bar{x}$)	26,000.00	
- เงินเดือนน้อยที่สุด-มากที่สุด	18,000.00 – 35,000.00	
2. สวัสดิการของเภสัชกรประจำร้านยาที่จ่ายในรูปของตัวเงิน		
- ไม่มี	8	100.00
- สวัสดิการค่ารักษาพยาบาล	0	0.00
- สวัสดิการค่าที่พัก	0	0.00
- อื่นๆ (โปรดระบุ)	0	0.00
3. จำนวนวันที่เปิดทำการ		
- เปิดทุกวัน (จันทร์ – อาทิตย์)	3	37.50
- เปิดเฉพาะวันจันทร์ – เสาร์	4	50.00
- เปิดเฉพาะวันจันทร์ – ศุกร์	1	12.50
- อื่นๆ (โปรดระบุ)	0	0.00
4. ระยะเวลาปฏิบัติการของเภสัชกรต่อวัน (จันทร์ – ศุกร์)		
- ค่าเฉลี่ยระยะเวลาปฏิบัติการของเภสัชกร (ชั่วโมงต่อวัน)	10.75	
- ระยะเวลาปฏิบัติการน้อยที่สุด-มากที่สุด (ชั่วโมงต่อวัน)	10 - 12	

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
5. ระยะเวลาปฏิบัติการของเภสัชกรต่อวัน (เสาร์, อาทิตย์)		
- ค่าเฉลี่ยระยะเวลาปฏิบัติการของเภสัชกร (ชั่วโมงต่อวัน)	10.75	
- ระยะเวลาปฏิบัติการน้อยที่สุด-มากที่สุด (ชั่วโมงต่อวัน)	10 - 12	
6. ข้อมูลอาคารสิ่งก่อสร้าง		
เป็นของตนเอง	7	87.50
อาคารเช่า (โปรตรับค่าเช่าต่อเดือน)	1	12.50
7. ลักษณะของอาคารสิ่งก่อสร้าง		
อาคารพาณิชย์	8	100.00
จำนวนชั้นของอาคารพาณิชย์ 4 ชั้น	8	100.00
จำนวน 1 คูหา	5	62.50
จำนวน 2 คูหา	3	37.50
พื้นที่เฉลี่ย (ตารางเมตร)	55.20	

ร้านยาทุกร้านมีทุกกิจกรรมของการคัดกรองโรคเรื้อรัง (ร้อยละ 100.00) ดังนี้ : กิจกรรมการซักประวัติและการสำรวจข้อมูลสุขภาพเบื้องต้น กิจกรรมการให้คำปรึกษาโรคความดันโลหิตสูง กิจกรรมการวัดความดันโลหิต กิจกรรมการให้คำปรึกษาโรคเบาหวาน กิจกรรมการวัดระดับน้ำตาลในเลือด และกิจกรรมการส่งต่อผู้ป่วยสำหรับอุปกรณ์ที่ใช้ในการคัดกรองและให้คำปรึกษาโรคเรื้อรังที่พบในร้านยาทุกร้าน ได้แก่ เครื่องชั่งน้ำหนัก เครื่องวัดความดันโลหิตแบบอัตโนมัติ เครื่องวัดระดับน้ำตาลในเลือด แผ่นตรวจระดับน้ำตาลและเข็มเจาะ (ร้อยละ 100.00) โดยอุปกรณ์ เช่น กระดาษ แพ้ม ปากกา เอกสารประกอบการให้บริการ และอื่น ๆ นั้น มีเพียงร้านยาจำนวน 5 ร้าน (ร้อยละ 62.50) วิธีส่วนใหญ่ที่ใช้ในการติดตามผู้ป่วย คือ กำหนดวันนัดให้มาติดตามที่ร้านยา จำนวน 7 ร้าน (ร้อยละ 87.50)

และวิธีการติดตามที่พบน้อยที่สุด คือ การติดตามทางสื่อสังคม จำนวน 1 ร้าน (ร้อยละ 12.50) และมีเพียง 1 ร้าน ที่ไม่มีการติดตามผู้ป่วย (ร้อยละ 12.50) และจำนวนครั้งที่มากที่สุดที่ร้านยาใช้ในการติดตามผู้ป่วยต่อราย คือ 2 ครั้ง จำนวน 3 ร้าน (ร้อยละ 42.86) รองลงมา คือ 1 ครั้ง จำนวนร้าน 4 (ร้อยละ 57.14) โดยมีระยะเวลาที่ใช้ในการให้บริการคัดกรองโรคเรื้อรังต่อผู้ป่วย 1 ราย เฉลี่ย 38.13 นาทีต่อผู้ป่วย 1 ราย และมีจำนวนผู้เข้าร่วมการคัดกรองโรคเรื้อรังต่อเดือน เฉลี่ยเท่ากับ 8.63 ราย

จากการวิเคราะห์ต้นทุนรายกิจกรรม พบว่า กิจกรรมที่มีต้นทุนรวมสูงที่สุด 3 ลำดับแรก คือ กิจกรรมวัดระดับน้ำตาลในเลือดที่ปลายนิ้ว เท่ากับ 41.18 บาท รองลงมาคือ กิจกรรมการซักประวัติและการสำรวจข้อมูลสุขภาพเบื้องต้น เท่ากับ 31.31 บาท และกิจกรรมการให้คำปรึกษา

โรคความดันโลหิตสูง เท่ากับ 28.68 บาท สำหรับกิจกรรมอื่นๆ ได้แก่ กิจกรรมการให้คำปรึกษาโรคเบาหวาน กิจกรรมวัดความดันโลหิต และกิจกรรมการส่งต่อผู้ป่วยมีต้นทุนรวมต่อการทำกิจกรรม 1 ครั้ง เท่ากับ 27.75, 20.69 และ 20.25 บาท ตามลำดับ โดยเมื่อจำแนกตาม

ประเภทของต้นทุน พบว่า ต้นทุนค่าวัสดุมีสัดส่วนสูงที่สุด ร้อยละ 59.35 รองลงมาคือ ต้นทุนค่าแรง ร้อยละ 35.44 และต้นทุนค่าลงทุน ซึ่งเป็นสัดส่วนน้อยที่สุด ร้อยละ 5.21 แสดงดังตาราง 2

ตาราง 2 แสดงต้นทุนรวมต่อกิจกรรมในแต่ละกิจกรรมการคัดกรอง

รายการกิจกรรม	ต้นทุนค่าแรง (บาท/ครั้ง)	ต้นทุนค่า วัสดุ(บาท/ครั้ง)	ต้นทุนค่าลงทุน (บาท/ครั้ง)	ต้นทุนรวม (บาท/ครั้ง)
กิจกรรมซักประวัติและสำรวจข้อมูลสุขภาพ	8.75	21.09	1.48	31.31
กิจกรรมการให้คำปรึกษาโรคความดันโลหิตสูง	14.79	12.42	1.47	28.68
กิจกรรมวัดความดันโลหิต	8.21	11.00	1.48	20.69
กิจกรรมการให้คำปรึกษาโรคเบาหวาน	13.86	12.42	1.47	27.75
กิจกรรมวัดระดับน้ำตาลในเลือดที่ปลายนิ้ว	7.44	32.26	1.48	41.18
กิจกรรมการส่งต่อผู้ป่วย	7.15	11.64	1.47	20.25
รวมทุกกิจกรรม	60.20	100.82	8.85	169.87
(ร้อยละ)	35.44	59.35	5.21	100.00

สรุปและอภิปรายผล

การวิจัยนี้มีจุดประสงค์เพื่อวิเคราะห์ต้นทุนกิจกรรมการบริการคัดกรองโรคเรื้อรังในร้านยา โดยวิธีต้นทุนฐานกิจกรรม กิจกรรมที่มีต้นทุนมากที่สุด 3 ลำดับ คือ กิจกรรมวัดระดับน้ำตาลในเลือดที่ปลายนิ้ว 41.18 บาทต่อครั้ง ซึ่งมีค่ามากกว่าผลการศึกษาของรายงานโครงการจัดทำข้อเสนอร้านยาคุณภาพกับระบบบริการสุขภาพถ้วนหน้า (สำนักงานวิจัยเพื่อการพัฒนาหลักประกันสุขภาพไทย. 15 กันยายน 2552 :

Online) พบว่า ต้นทุนของกิจกรรมเจาะเลือด มีต้นทุนต่อหน่วยกิจกรรม 6-24 บาทต่อราย โดยกิจกรรมนี้ มีการใช้วัสดุทางการแพทย์ที่มีมูลค่าที่สูงกว่ากิจกรรมอื่น ๆ นั่นคือ แผ่นตรวจระดับน้ำตาลและเข็มสำหรับเจาะเลือด ซึ่งใช้ 1 รายต่อ 1 ชัน จึงทำให้กิจกรรมนี้มีต้นทุนที่สูงกว่ากิจกรรมอื่น ๆ สอดคล้องกับงานวิจัยเรื่องต้นทุนรายกิจกรรมของสถาบันธัญญารักษ์ และการขาดงานของผู้ติดยาเสพติด (อังกูร ภัทรากกร, ธัญญา สิงห์โต และ

สำเนา นิลบรรพพ์. มีนาคม-เมษายน 2558 : 310) พบว่า งานอาชีพบำบัดนั้นเป็นกิจกรรมที่มีการใช้วัสดุอุปกรณ์มากที่สุด จึงทำให้มีต้นทุนสูงตามไปด้วย นั่นคือ ถ้าหากกิจกรรมใดมีการใช้วัสดุสิ้นเปลืองมาก จะทำให้กิจกรรมนั้น มีต้นทุนรวมต่อกิจกรรมที่สูงขึ้นตามไปด้วย รองลงมา คือ กิจกรรมการชักประวัติและการสำรวจข้อมูลสุขภาพเบื้องต้น 31.31 บาทต่อครั้ง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย “การวิเคราะห์ต้นทุน-ผลได้การจัดบริการคัดกรองความเสี่ยงในการเกิดโรคเบาหวานของสถานีอนามัยในอำเภอพระแสง จังหวัดสุราษฎร์ธานี” (นฤมล ศรีภักดี และคณะ. กรกฎาคม-ธันวาคม 2553 : 13-15) พบว่า มีต้นทุนกิจกรรมการชักประวัติ 21.38 บาทต่อราย และกิจกรรมการให้คำปรึกษาโรคความดันโลหิตสูง 28.68 บาทต่อครั้ง โดยมีต้นทุนอยู่ในช่วงของรายงานโครงการจัดทำข้อเสนอร้านยาคุณภาพกับระบบบริการสุขภาพถ้วนหน้า (สำนักงานวิจัยเพื่อการพัฒนาหลักประกันสุขภาพไทย. 15 กันยายน 2552 : Online) มีต้นทุนต่อหน่วยกิจกรรม 15-90 บาท และกิจกรรมอื่นๆ ได้แก่ กิจกรรมการให้คำปรึกษาโรคเบาหวาน มีต้นทุนรวม 27.75 บาทต่อครั้ง กิจกรรมวัดความดันโลหิตมีต้นทุนรวมต่อครั้ง 20.69 บาท และกิจกรรมที่มีต้นทุนรวมน้อยที่สุดคือ กิจกรรมการส่งต่อผู้ป่วย 20.25 บาทต่อครั้ง ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้สอดคล้องกับรายงานโครงการจัดทำข้อเสนอร้านยาคุณภาพกับระบบบริการสุขภาพถ้วนหน้า (สำนักงานวิจัยเพื่อการพัฒนาหลักประกันสุขภาพไทย. 15 กันยายน 2552 : Online) พบว่า กิจกรรมการให้คำปรึกษาโรคเบาหวาน กิจกรรมวัดความดันโลหิต และ

กิจกรรมการส่งต่อผู้ป่วย มีต้นทุนรวมต่อครั้งอยู่ในช่วง 15-90, 6-33 และ 15-36 บาทต่อครั้ง ต้นทุนรายกิจกรรมของการคัดกรองโรคเรื้อรังในร้านยา เมื่อแบ่งเป็นสัดส่วนของค่าแรง พบว่า สัดส่วนต้นทุนต้นทุนค่าวัสดุ (ร้อยละ 59.35) เป็นต้นทุนที่มีสัดส่วนมากที่สุด รองลงมา คือ ต้นทุนค่าแรงของเภสัชกร (ร้อยละ 35.44) และ ต้นทุนค่าลงทุน (ร้อยละ 5.21) ซึ่งเป็นต้นทุนที่มีสัดส่วนน้อยที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ (ขวัญประชา เขียงไชยสกุลไทย และคณะ. พฤศจิกายน-ธันวาคม 2556 : 1063-1066) เรื่อง ต้นทุนในการให้บริการของโรงพยาบาลในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข เมื่อปี 2553-2554 พบว่า ต้นทุนส่วนใหญ่ของโรงพยาบาลศูนย์ในการให้บริการผู้ป่วยนอก คือ ต้นทุนค่าวัสดุ ในขณะที่ต้นทุนส่วนใหญ่ของโรงพยาบาลชุมชน และโรงพยาบาลทั่วไป คือ ต้นทุนค่าแรง สอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง “ต้นทุนในการให้บริการของโรงพยาบาลพื้นที่ชายแดน ในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข ปี 2554-2555” (สุวัฒน์ กิตติดิลกุล และคณะ. กรกฎาคม-สิงหาคม 2557 : 733-736) พบว่า ต้นทุนส่วนใหญ่ของโรงพยาบาลในเขตพื้นที่ชายแดนเป็นต้นทุนด้านค่าแรง เท่ากับร้อยละ 56.13 รองลงมาคือ ต้นทุนวัสดุ เท่ากับร้อยละ 37.60 และต้นทุนที่มีสัดส่วนน้อยที่สุดเป็นต้นทุนค่าลงทุน เท่ากับร้อยละ 6.27

ข้อเสนอแนะ

1. ควรศึกษาเพิ่มเติมกับร้านยาในบริบทอื่นๆ ที่ยังไม่ได้ศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ และพิจารณา

การศึกษาต้นทุนกิจกรรมในการคัดกรองภาวะ
สุขภาพด้านอื่น ๆ เพื่อช่วยในการควบคุมต้นทุน

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบคุณ ดร. เกล็ดกรหญิงชวนชม

2. ควรวิเคราะห์ต้นทุนในลักษณะเดียว
กันในพื้นที่อื่น ๆ และควรมีระยะเวลาศึกษาที่นาน
ขึ้น เพื่อเป็นตัวแทนที่ดี

ธนานิธิศักดิ์ อาจารย์วิจิตรรา มหุณพาชัย และ
คุณอุทุมพร วงษ์ รวมถึงร้านยาที่เข้าร่วมการศึกษา
ในครั้งนี้อย่างดีให้เก็บข้อมูล

เอกสารอ้างอิง

ขวัญประชา เขียงไชยสกุลไทย และคณะ. (พฤศจิกายน-ธันวาคม 2556) “ต้นทุนในการให้บริการของ
โรงพยาบาลในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข ปี 2553-2554” **วารสารวิชาการ
สาธารณสุข**. 22 (6) หน้า 1061-1068.

นฤมล ศรีภักดี และคณะ. (กรกฎาคม-ธันวาคม 2553) “การวิเคราะห์ต้นทุน-ผลได้การจัดบริการ
คัดกรองความเสี่ยงในการเกิดโรคเบาหวานของสถานีนอนมัยในอำเภอพระแสง จังหวัด
สุราษฎร์ธานี” **วารสารวิชาการสาธารณสุข**. 5 (2) หน้า 10-18.

วิชัย เอกพลกร. (2553) **รายงานการสำรวจสุขภาพประชาชนไทยโดยการตรวจร่างกาย ครั้งที่ 4
พ.ศ. 2551-2552**. นนทบุรี : เดอะกราฟิกโซลูชันส์.

ศรีเพ็ญ สวัสดิ์มงคล, บรรณาธิการ. (2557) **Annual Report 2014 รายงานประจำปี 2557**.
กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกิจการโรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกในพระบรม-
ราชูปถัมภ์. [ออนไลน์] แหล่งที่มา : [http://thaincd.com/document/file/download/paper-
manual/annual2014.pdf](http://thaincd.com/document/file/download/paper-manual/annual2014.pdf) (25 มีนาคม 2559)

สำนักงานวิจัยเพื่อการพัฒนาหลักประกันสุขภาพไทย. (15 กันยายน 2552) **รายงานฉบับสมบูรณ์
โครงการการจัดทำข้อเสนอร้านยาคุณภาพกับระบบบริการสุขภาพถ้วนหน้า**.
กรุงเทพมหานคร : สำนักงานวิจัยเพื่อการพัฒนาหลักประกันสุขภาพไทย. [ออนไลน์] แหล่ง
ที่มา : [http://www.hisro.or.th/main/modules/research/attachgovernance/155/Full-
text.pdf](http://www.hisro.or.th/main/modules/research/attachgovernance/155/Full-text.pdf) (29 ตุลาคม 2558)

สุวัฒน์ กิตติติลกุล และคณะ. (กรกฎาคม-สิงหาคม 2557) “ต้นทุนในการให้บริการของโรงพยาบาลพื้นที่ชายแดน ในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข ปี 2554-2555” **วารสารวิชาการสาธารณสุข**. 23 (4) หน้า 730-738.

อังกูร ภัทรการ, ธัญญา สิงห์โต และสำเนา นิลบรรพ์. (มีนาคม-เมษายน 2558) “การศึกษาต้นทุนรายกิจกรรมของสถาบันธัญญารักษ์และการขาดงานของผู้ติดยาเสพติด” **วารสารวิชาการสาธารณสุข**. 24 (2) หน้า 305-316.

World Health Organization. (2012) **World Health Statistics 2012**. France : World Health Organization. [Online] Available : http://apps.who.int/iris/bitstream/10665/44844/1/9789241564441__eng.pdf?ua=1 (20 March 2015)

